

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/225/2017
Identifikačné číslo spisu:	5110211407
Dátum vydania rozhodnutia:	30.08.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Rudolf Čirč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:5110211407.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci žalobkyne J. R., nar. XX. X. XXXX, bývajúcej v S., Y., zastúpenej Mgr. Dr. Antonom Kušnírom, advokátom so sídlom v Žiline, Jána Reka 13, proti žalovanému Divinskému urbáru - pozemkové spoločenstvo, so sídlom v Divine, IČO: 35 676 159, zastúpenému Mgr. Soňou Grošaftovou, advokátkou so sídlom v Žiline, Hodžova 13, o určenie, že žalobkyňa je členkou žalovaného a o zaplatenie 400 Eur s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 18C/85/2010, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8Co/203/2016 z 21. apríla 2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyňa je povinná zaplatiť žalovanému náhradu trov dovolacieho konania, o výške ktorej bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením.

Odôvodnenie

1. Žalobou podanou na Okresnom súde Žilina 16. 4. 2010 sa žalobkyňa domáhala určenia, že je členkou žalovaného v podiele 165/20800. Zároveň sa domáhala zaplatenia sumy 400 Eur predstavujúcej jej podiel na hospodárskych výsledkoch žalovaného. Žalobu odôvodnila tým, že žalovaný hospodári na lesných pozemkoch, ktorých súčasťou sú čiastočne aj pozemky v jej podielovom spoluvlastníctve, ktoré nadobudla po svojich predkoch - starých rodičoch T. B. a L. B.

2. Okresný súd Žilina (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k. 18C/85/2010-527 z 10. marca 2016 žalobu zamietol a zároveň rozhodol o povinnosti žalobkyne zaplatiť žalovanému náhradu trov konania a tiež o jej povinnosti zaplatiť aj náhradu trov štátu, a to na účet okresného súdu. Po vyhodnotení vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalobkyňa nie je členkou žalovaného, pretože nepreukázala, že je vlastníčkou podielu na spoločnej nehnuteľnosti v zmysle zákona č. 97/2013 Z. z. o pozemkových spoločenstvách (ďalej len "zákon č. 97/2013 Z. z."). Samotná skutočnosť, že pozemky, ktoré označila a ktoré sú v jej spoluvlastníctve s inými osobami (ktoré nie sú členmi žalovaného), sú v časti užívané žalovaným ako súčasť lesného porastu, neznamená, že ide o pozemky tvoriace spoločnú nehnuteľnosť na účely uvedeného zákona.

3. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom sp. zn. 8Co/203/2016 z 21. apríla 2017 rozsudok okresného súdu potvrdil a žalovanému priznal voči žalobkyni náhradu trov odvolacieho konania. Potvrdenie prvoinštančného rozsudku odôvodnil jeho vecnou správnosťou stotožňujúc sa so skutkovými i právnymi závermi súdu prvej inštancie. Len na zdôraznenie tejto správnosti uviedol, že jednotka priestorového rozdelenia lesa vydaná do užívania žalovanému, v rámci ktorej boli žalovanému vydané i časti pozemkov žalobkyne, neznamená, že všetky takto vydané pozemky, prípadne ich časti, tvoria spoločnú nehnuteľnosť. Poukázal tiež na to, že treba rozlišovať medzi spoločenstvom podľa § 12 ods. 2 písm. a) až c) zákona č. 97/2013 Z. z., kde členmi sú vlastníci podielov spoločnej nehnuteľnosti, a spoločenstvom podľa § 12 ods. 2 písm. d) tohto zákona, kde členmi sú vlastníci spoločne obhospodarovaných nehnuteľností. Pre vznik spoločenstva, ktorého členmi sú vlastníci spoločne obhospodarovaných nehnuteľností, sa vyžaduje dohoda o založení takéhoto spoločenstva, ktorá v konaní preukázaná nebola, keďže žalovaný takto ani založený nebol.

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolaiteľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnila poukazom na ustanovenia § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) zákona č. 160/2015 Z. z., Civilného sporového poriadku (ďalej len „C. s. p.“). V súvislosti s dovolacím dôvodom uplatneným podľa § 420 písm. f) C. s. p. namietala nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu a nevyvodenie dôsledkov z nerealizovania zamýšľaného znaleckého dokazovania súdom prvej inštancie. Dovolací dôvod uplatnený podľa § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p. odôvodnila nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke výkladu pojmu spoločná nehnuteľnosť, resp. spoločne obhospodarovaná nehnuteľnosť. Vychýla odvolaciu súdu, že napriek preukázanej skutočnosti, že časti pozemkov v jej spoluvlastníctve sú v užívaní žalovaného, nepovažoval tieto pozemky za spoločnú nehnuteľnosť žalovaného, resp. za žalovaným spoločne obhospodarované nehnuteľnosti. Tvrdila, že odvolací súd sa pri riešení tejto právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe, za ktorú označila nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 154/2010 z 5. októbra 2010. Preto navrhla, aby dovolací súd rozsudky oboch súdov v základnom konaní zrušil a vec vrátil na nové konanie, alebo aby rozsudok odvolacieho súdu zmenil a žalobe v celom rozsahu vyhovel.

5. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu navrhol tento mimoriadny opravný prostriedok ako nedôvodný odmietnuť, resp. zamietnuť.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 C. s. p.) a naň oprávnenou osobou (§ 424 C. s. p.), zastúpenou v zmysle § 429 ods. 1 C. s. p. skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, pričom dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

7. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom, ktorým možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.). Jeho účelom je náprava najzávažnejších procesných pochybení (zmätočných rozhodnutí) a riešenie otázok zásadného právneho významu a zjednocovanie judikatúry. Je prípustné proti dvom skupinám rozhodnutí odvolacieho súdu, a to proti rozhodnutiam postihnutým tzv. zmätočnosťnou vadou (§ 420 C. s. p.) a proti rozhodnutiam zásadnej právnej významnosti (§ 421 C. s. p.). Tým sú zároveň určené dva prípustné dovolacie dôvody, a to dovolací dôvod spočívajúci vo vadách uvedených v § 420 C. s. p. a dovolací dôvod spočívajúci v nesprávnom právnom posúdení veci za splnenia predpokladov uvedených v § 421 C. s. p.

8. Podľa § 420 písm. f) C. s. p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podľa § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p. dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu

záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

10. V preskúmvanej veci dovolateľka v dovolaní uviedla, že ho podáva podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p. Dovolací súd v prvom rade skúmal prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) C. s. p. Zaoberanie sa týmto dovolacím dôvodom v poradí ako prvým je dané jednak jeho povahou (zmätočnosť konania v zásade znemožňuje posudzovanie správnosti rozhodnutia z hľadiska právneho posúdenia veci), jednak jeho umiestnením v C. s. p. (predchádza dovolaciemu dôvodu vyplývajúcemu z § 421 ods. 1 C. s. p.), a tiež tým, že existencia tohto dôvodu zakladá nielen prípustnosť, ale zároveň aj dôvodnosť podaného dovolania, v dôsledku čoho sa zaoberanie prípadným ďalším uplatneným dovolacím dôvodom vyplývajúcim z § 421 ods. 1 C. s. p. stáva neefektívnym, a teda bezpredmetným.

11. Za zmätočnostnú vadu v zmysle § 420 písm. f) C. s. p. označila dovolateľka nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu a nevyvodenie dôsledkov z nevykonania súdom prvej inštancie zamýšľaného dôkazu. Podľa názoru dovolacieho súdu konanie pred odvolacím súdom takouto vadou postihnuté nebolo. Dovolaním napádaný rozsudok odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom prvoinštančného súdu spĺňa náležitosti vyplývajúce z § 220 ods. 2 C. s. p. V odôvodnení tohto rozsudku je uvedený skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokúvanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých odvolací súd vyvodil svoje právne závery. Dovolateľka preto nedôvodne argumentovala, že rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný, pričom za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) C. s. p. v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sporovej strany, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom. Nedôvodnou bola i jej námietka o porušení práva na spravodlivý proces nevykonaním ďalšieho znaleckého dokazovania, resp. nevyvodením dôsledkov z tejto skutočnosti odvolacím súdom. Z ustanovenia § 185 ods. 1 C. s. p. totiž vyplýva (a tak tomu bolo aj podľa predchádzajúcej právnej úpravy v Občianskom súdnom poriadku), že je vecou súdu, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná. Dovolanie v časti dovolacieho dôvodu uplatneného podľa § 420 písm. f) C. s. p. bolo preto potrebné odmietnuť pre neprípustnosť podľa § 447 písm. c) C. s. p.

12. Pretože konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté dovolateľkou tvrdenou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f) C. s. p., dovolací súd sa následne zaoberal prípustnosťou dovolania aj z hľadiska ďalšieho uplatneného dovolacieho dôvodu uvedeného v § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p., t. j. že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Dospel pritom k záveru, že v preskúmvanej veci nie je splnený predpoklad prípustnosti dovolania spočívajúci v odklone odvolacieho súdu pri riešení namietanej právnej otázky od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

13. I keď dovolací súd zastáva názor, že s prihliadnutím na čl. 2 ods. 2 C. s. p. a na účel dovolania (teda s použitím systematického a teleologického výkladu), treba pojem ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu vykladať extenzívne, t. j. zahrnúť doň aj rozhodovaciu prax ďalších najvyšších súdnych autorít, a to Ústavného súdu Slovenskej republiky, Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie, v prejednávanej veci sa odvolací súd pri riešení dovolateľkou namietanej právnej otázky neodklonil od nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. III. ÚS 154/2010 z 5. októbra 2010 (na ktorý inak v odôvodnení rozhodnutia výslovne poukázal a z neho vychádzal).

14. V označenom náleze ústavný súd vyložil pojem spoločná nehnuteľnosť vo vzťahu k drobeniu pozemkov, a to tak, že zákonodarcia použitím tohto pojmu mal na mysli majetkový substrát pozemkového spoločenstva, a nie každý jednotlivý pozemok identifikovaný parcelným číslom. Vo svojej argumentácii uviedol, že tento pojem použil zákon v súvislosti s lesným a pasienkovým spoločenstvom vlastníkov podielov spoločnej nehnuteľnosti, na ktoré sa vzťahovali právne predpisy o úprave právnych pomerov majetku bývalých urbarialistov (urbárikov), komposesorátov a podobných právnych útvarov, ktoré tento majetok, hoci pozostával z viacerých parciel, chápali ako jedno pozemnoknižné teleso. Nevyslovil však názor, že už len samotná skutočnosť, že pozemky vlastníka či spoluvlastníka, resp. ich

časť, sú v užívaní pozemkového spoločenstva, znamená, že tvoria spoločnú nehnuteľnosť, a teda, že vlastník resp. spoluvlastník takéhoto pozemku má podiel na spoločnej nehnuteľnosti. Otázku členstva v pozemkovom spoločenstve odvodzovaného od spoločne obhospodarovaných nehnuteľností neriešil ústavný súd v tomto rozhodnutí vôbec. Preto pri riešení právnej otázky, či pozemky žalobkyne tvoria spoločnú nehnuteľnosť žalovaného, resp. ním spoločne obhospodarované nehnuteľnosti, sa odvolací súd neodklonil a ani nemohol odkloniť od uvedeného rozhodnutia ústavného súdu. Nebol preto splnený predpoklad prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p., t. j. odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vo vyššie uvedenej právnej otázke.

15. Dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že odvolací súd správne poukázal na vymedzenie pojmu spoločná nehnuteľnosť na účely pozemkového spoločenstva v platnej právnej úprave a jasne a zrozumiteľne vysvetlil rozdiel medzi spoločenstvom podľa § 12 ods. 2 písm. a) až c) zákona č. 97/2013 Z. z., ktorého členmi sú vlastníci podielov spoločnej nehnuteľnosti, a spoločenstvom podľa § 12 ods. 2 písm. d) tohto právneho predpisu, ktorého členmi sú vlastníci spoločne obhospodarovaných nehnuteľností. Správne konštatoval, že len samotná okolnosť, že časť pozemkov žalobkyne je v užívaní žalovaného, neumožňuje záver o jej členstve u žalovaného, pretože platná právna úprava nespája s touto okolnosťou bez ďalšieho právne účinky vzniku členstva v pozemkovom spoločenstve, a to či už jedného alebo druhého typu.

16. Dovolací súd ďalej dodáva, že bližšie objasnenie pojmu spoločná nehnuteľnosť na účely zákona č. 97/2013 Z. z. vyžaduje vychádzať z histórie vývoja pozemkového vlastníctva na Slovensku. V tomto vývoji vznikla osobitná skupina právnych pomerov, ktoré reprezentovali útvary organizované a právne fixované ako pozemkové spoločenstvá. Z nich najvýznamnejšie a najpočetnejšie boli urbáre. Urbárnikmi boli pôvodní roľníci - bývalí poddaní, ktorí v procese usporiadania pozemkového vlastníctva (po zrušení poddanstva), okrem priameho individuálneho vlastníctva k pozemkom, nadobudli aj spoluvlastníctvo k tým častiam extravilánu obce, ktoré sa nedali prakticky s užitočným a efektným využitím rozdeľovať. Boli to lesy a pasienky. Na organizovanie spoločného užívacieho režimu lesov a pasienkov si v súlade s pravidlami tej doby zakladali spoločenstvá. Spoločné užívanie lesov a pasienkov bolo výsledkom najefektnejšieho a najracionálnejšieho usporiadania pozemkovej držby v daných pomeroch a vzniklo ako náhrada za oprávnenie urbárnikov voči zemepánovi ohľadne pôvodného práva pasenia, zbierania dreva a pod. Lesy a pasienky ako spoločné vlastníctvo bývalých urbárnikov boli nedeliteľné a spoluvlastníctvo k nim nezrušiteľné. V pozemkovej knihe bol zaknihovaný jediný spoločný lán a k nemu bol pripojený zoznam vlastníkov v pozemnoknižnom protokole, pričom týmto vlastníkom (oprávneným urbárnikom) sa zapísal aj príslušný podiel spoluvlastníctva. V dnešnej evidencii sú v pozemkových knihách pozemky tvoriace spoločne užívané lesy a pasienky zapísané pod spoločným označením - urbárske (por. prof. JUDr. Milan Štefanovič, Pozemkové právo, Eurounion spol. s r. o., Bratislava 2004). V zmysle uvedeného treba preto pod spoločnou nehnuteľnosťou rozumieť lesy a pasienky nadobudnuté do nedielneho a nezrušiteľného spoluvlastníctva bývalých urbárnikov (urbarialistov) za účelom ich spoločného užívania (obhospodarovania), ktorý účel zostal zachovaný aj pre súčasných vlastníkov podielov takejto nehnuteľnosti.

17. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobkyne aj v časti dovolacieho dôvodu uplatneného podľa § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p. ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. c) C. s. p. odmietol.

18. O trovách dovolacieho konania rozhodol podľa § 453 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 255 ods. 1 C. s. p. tak, že žalovanému úspešnému v dovolacom konaní priznal ich plnú náhradu, a to uložením povinnosti žalobkyni zaplatiť mu náhradu týchto trov s tým, že o výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením (§ 262 ods. 1 a 2 C. s. p.).

19. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.